

Člověk s postižením a výtvarná tvorba

Když se zamyslím nad tímto tématem, hlavvou mi proběhne hned několik otázek. Jak chápu pojem člověk s postižením? Jak je tento člověk do výtvarné tvorby zapojen? Jaký druh produktů si představím?

Nejtypičtější obraz postiženého člověka pro většinu naší společnosti znázorňuje osoba s tělesným postižením, ale tato představa je velmi mylná. Postižení zahrnuje širokou škálu druhů a hloubky postižení. Ať už se jedná o postižení tělesná, mentální, zraková, sluchová, poruchy řeči, či různé druhy psychóz, které sice nejsou vidět, ale o to intenzivněji je vnímají jimi postižení.

Dále uvažuji o zapojení různě postižených osob do výtvarné tvorby. První se mi na mysl vloudí arteterapie, kdy prostřednictvím výtvarné tvorby relaxujeme, uvolňujeme emoce, ale také komunikujeme a vyjadřujeme náš světonázor, zdokonalujeme své motorické dovednosti a v neposlední řadě také posilujeme své sebevědomí. Umění je zde vnímáno spíše jako prostředek sebeurčení, než jako samotná honba za výtvozem. Důležitá je cesta k cíli, ne jen cíl. Vždyť umění samo o sobě má působit radost, jítřit i klidnit emoce a těšit naše smysly.

Tím vůbec nemyslím, že lidé s postižením nemohou, nebo nejsou aktéry umělecké tvorby vysoké kvality a úrovně. Vždyť nejedna výstava obrazů, či uměleckých děl o tom vypovídá. Dokonce vznikl celý umělecký směr věnovaný tvorbě osob s postižením- Art brut, či širěji definovaný- Outsider art. Tento druh umění, ačkoli jeden z jeho základních rysů odmítá konzumní tvorbu, je vysoce ceněn v uměleckých kruzích a sběratelé po něm dychtí. *Sám Dubuffet, prohlásil, že art brut. je uměním, které nezná*

své jméno. On sám definoval a.b. takto: „Jedná se o výtvarné produkce všeho druhu – kresby, malby, výšivky, modelované či tesané plastiky atd., které vykazují spontaneitu a velkou tvůrčí představivost a jsou co možná nejméně poplatné běžnému umění a kulturním šablonám. Autoři art brut jsou neznámé osoby, zcela vzdálené prostředí profesionálních umělců. Tito lidé čerpají náměty, výběr materiálů, slovosled, rytmus, způsob psaní atd. ze svých vlastních zdrojů, aniž si berou za vzor klasické umění anebo umění, které je právě v módě. Jsme zde svědky zcela čisté, syrové umělecké činnosti, která ve svém celku i v jednotlivých fázích vychází výhradně z autora a jeho vlastních podnětů. Jedná se o umění, pro které je podstatnou funkcí invence a nikoli vlastnosti chameleona a opice, které jsou tolik vlastní kulturnímu umění.“

Poslední částí, jež mě napadá, je ztvárňování postižených osob v umění, či inspirace tématem postižení. V dnešní době, kdy se prolamují veškerá tabuizovaná témata společnosti, není toto shledání nikterak neobvyklé. Vzhledem k četnosti, se kterou se setkáváme nyní, by se dalo říct, že téma postižení se stává přímo populární. Nové technologie a komunikační prostředky nám zprostředkovávají možnost prohlédnout si umělecké fotografie, jež znázorňují osob s tělesným, či jiným postižením. Avšak zaznamenala jsem trend, že se nejedná pouze o umělecké vyjádření, ale spojuje se s další osvětovou, či dobročinnou činností. Viz. Dražby fotografií, vydávání foto-kalendářů, výstava fotografií válečných veteránů atd.

Z toho pro mě vyplývá, že naše společnost stále chápe postižené osoby jako někoho „odlišného, jiného“. Je to v dnešní době integrace a inkluze správně? Dle mého názoru ano, nemůžeme předstírat, že některé věci nevidíme a odlišnosti že neexistují, ale rozdílnost se musíme naučit

chápat jako něco nového, obohacujícího. Každá nová zkušenost rozšiřuje naše obzory a přetváří nás v moudřejší stvoření.

